

AHOLIGA XIZMAT KO'RSATISH SOHALARINI RIVOJLANTIRISHGA JALB ETILAYOTGAN INVESTITSİYALAR SALMOG'INING AHAMIYATI

Boboyev Akmal Choriyevich

BuxMTI "Iqtisodiyot" kafedrası mudiri, dotsent

Jumayev Nodir Bozorovich

Osiyo xalqaro universiteti, magistri

Annotatsiya. Ushbu maqolada mamlakat rivojlanishida turli xil sohalarga investitsiyalarni jalb qilish mazkur davlat iqtisodiyotini gullab-yashnashiga zamin yaratadi. Biroq tanganing ikkita tomoni bo'lgani kabi, investitsiyalar jalb qilishda ham ba'zi muammolar mavjuddir. Ushbu maqolada xizmat ko'rsatish sohasiga investitsiyalarni jalb qilish muammolari haqida batafsil bayon qilinadi.

Kalit so'zlar. xizmat ko'rsatish sohasi, investitsiyalar jalb qilish, iqtisodiy jozibadorlik, modernizatsiyalash, moliyaviy kelajak, turizm.

Hozirgi vaqtda jahon iqtisodiyotining globallashuvi sharoitida zamonaviy xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi yuqori ixtisoslashuv darajasi bilan tavsiflanadi. Ayni paytda mamlakatimizda iqtisodiyotning zamonaviy tarmoqlarini modernizatsiya qilish, texnik va texnologik qayta jihozlashga qaratilgan islohotlar natijasida xizmat ko'rsatish va servis sohasida tarkibiy o'zgarishlar amalga oshirildi. Buning samarasida xizmat ko'rsatish sohasining yalpi ichki mahsulotdagi ulushi barqaror o'sib bormoqda. Shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasida "... birinchi navbatda, aholiga xizmat ko'rsatishni jadal rivojlantirishga yo'naltirilgan sifatli xizmat ko'rsatishning sifat jihatidan yangi darajasiga o'tish orqali xizmat ko'rsatish va servis sohasini modernizatsiya qilish" ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Xizmat ko'rsatish sohasidan samarali foydalanish asosida mehnatning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini oshirishning ilmiy-uslubiy va amaliy jihatlarini o'rganish bu vazifalarni samarali hal etishdan iborat.

Xizmat ko'rsatish iqtisodiyoti va turizm sohasi iqtisodiy faoliyatning eng istiqbolli turlaridan biridir. Rivojlangan mamlakatlarda xizmat ko'rsatish iqtisodiyoti tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda, xizmatlar ishlab chiqarish hajmi va ulardan daromadlar ortib bormoqda. Jahon savdo tashkiloti tasnifiga ko'ra xizmatlar ko'rsatish iqtisodiyoti 150 dan ortiq turli xil xizmatlarni o'z ichiga oladi. Jumladan, biznes xizmatlari, aloqa xizmatlari, moliyaviy xizmatlar, ta'lim xizmatlari, turizm va unga tegishli xizmatlar, transport xizmatlari, transport va dam olish hamda madaniy va sport tadbirlari singari turlari mavjud¹. Shundan ko'rinib turibdiki hozirgi vaqtda xizmat ko'rsatish sohasi iqtisodiy faoliyatning asosiy turi hisoblanadi. Deyarli har bir kishi u yoki bu xizmatdan foydalanadi. Raqamli iqtisodiyot eng avvalo keng polosali internet portlarini yaratishni, optik tolali internet liniyalarini yotqizishni taqozo qiladi. Ushbu muammolarni inobatga olgan holda hamda mamlakatda elektron tijoratni rivojlantirish uchun qulay shart sharoitlar yaratish hozirda dolzarb hisoblanadi.

Mamlakatimizda makroiqtisodiy barqarorlik va iqtisodiy o'sish sur'atlarini aks ettiruvchi ko'rsatkichlar islohotlar strategiyasi muvaffaqiyati, iqtisodiy islohotlarni

chuqurlashtirish va mamlakatimiz taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlarida erishilgan yutuqlarning amaliy ifodasidir. Bugungi kunda mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning joriy va istiqbolli chora-tadbirlarini belgilashda tarmoq va tarmoqlarning rivojlanish darajasi va ularning kadrlarga bo'lgan talabini har tomonlama hisobga olishni, ushbu jarayonlarning ta'siri nuqtai nazaridan iqtisodiyotni rivojlantirish dasturlarini shakllantirishni taqozo etmoqda. Binobarin, iqtisodiyot rivojining muhim omili bo'lgan xizmatlardan samarali foydalanish kelgusidagi strategik rivojlanishning muhim omilidir.

Respublikamiz iqtisodiyotini modernizatsiyalash sharoitida shaxsiy xizmatlardan samarali foydalanishni aniqlash vositalaridan biri mehnat samaradorligini oshirish manbalari va zaxiralarini aniqlash hisoblanadi. Shuning uchun mehnat unumdorligi ko'rsatkichining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyatini yetarlicha o'rganish uchun o'zaro bog'liq bo'lgan mehnat ko'rsatkichlarini har tomonlama tahlil

qilish zarur. Bizningcha, barcha moddiy va mehnat resurslaridan samarali foydalanish asosida yuqori mehnat natijalariga erishish mehnat samaradorligini oshirishning asosiy mezonini hisoblanadi.

Jahon amaliyotida hududlarda xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsiya jozibadorligini oshirish bo'yicha maqsadli strategiyalarni ishlab chiqish, iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun faol investisiya siyosatini olib borish va investitsiya muhitining investitsion jozibadorligini ta'minlashga qaratilgan ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish muhim ahamiyatga ega. Jahon amaliyotida hududlarning investitsiyaviy jozibadorligini oshirishning maqsadli strategiyalarini ishlab chiqish, iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlash bo'yicha faol investisiya siyosatini olib borish, investitsiyaviy jozibadorlikni amalga oshirishni ta'minlash bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonda innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishning asosiy sharti sifatida investitsiya faoliyatini jadallashtirish, barqaror va yuqori o'sish sur'atlarini ta'minlash, mahalliy va xorijiy investorlarga imtiyozlar va kafolatlar berish, ushbu jarayonlarning samaradorligini ta'minlash uchun davlat tomonidan tartibga solish, shu jumladan yillik milliy va hududiy investitsion dasturlarni amalga oshirish bo'yicha izchil chora-tadbirlar amalga oshirildi. O'zbekiston iqtisodiyotiga xorijiy investitsiyalarning erkin kirib borishini ta'minlash va xalqaro talablar asosida infratuzilmani shakllantirish maqsadida institutsional o'zgartirishlar, ya'ni huquqiy-me'yoriy hujjatlar, standartlar va talablar ishlab chiqildi, boshqaruv tuzilmalari takomillashtirildi.

So'nggi yillarda hududlarda xizmat ko'rsatish sohasi o'sayotganini ko'rishimiz mumkin. Ayniqsa, Farg'ona, Toshkent, Samarqand, Andijon, Toshkent. O'zbekistonda iqtisodiyotni tarkibiy o'zgartirish va diversifikatsiya qilishni chuqurlashtirish, aholi daromadi va turmush sifatini oshirishning muhim omili va yo'nalishlaridan biri hududlarning investitsiyaviy jozibadorligini oshirishdan iborat. Mamlakat iqtisodiyoti uchun erkin iqtisodiy zonalarining mazmun-mohiyati hududni jadal ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish uchun mahalliy va xorijiy kapitalni, istiqbolli texnologiyalar va boshqaruv amaliyotini jalb etish maqsadida tashkil etilgan, aniq belgilangan ma'muriy chegaralari va alohida huquqiy tartibga ega bo'lgan alohida ajratilgan hududlardir. Erkin iqtisodiy zonalar jahon iqtisodiyotining muhim bo'g'ini bo'lib, ko'plab mamlakatlarga xorijiy investitsiyalar jalb

etilib, o'zining ijobiy samarasini ko'rsatmoqda. EIH turli mamlakatlarda turli shakllarda mavjud bo'lib, ularni asosan bitta xususiyat, ya'ni ushbu hududlarda joriy etilgan imtiyozli shartlar birlashtiradi. Bunday qulay muhit xorijiy sarmoyani jalb etishning samarali usullaridan biridir. EIHlar bugungi integratsiya va globallashtirish jarayonlarida asosiy omil hisoblanadi. EIHlar xorijiy investorlarni jalb qilish orqali kapitalning xalqaro almashinuviga olib keladi, integratsiya esa transmilliy kompaniyalar oqimi orqali jarayonni yuqori darajaga olib chiqadi. O'zbekiston iqtisodiyotining jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashuvi sharoitida mamlakatimizda eksportga yo'naltirilgan iqtisodiy rivojlantirish siyosatini amalga oshirish va eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarish va eksport qilishda erkin iqtisodiy zonalardan foydalanish, shuningdek,

import o'rnini bosuvchi yuqori - texnologik ishlab chiqarish. Rivojlangan davlatlar, ayniqsa, jahon iqtisodiyoti jadal rivojlanayotgan Xitoy, Germaniya, Fransiya, Yaponiya, Janubiy Koreya, Singapur kabi mamlakatlarning tashqi savdo siyosati tajribasidan samarali foydalanish milliy iqtisodiyotimiz rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shunga ko'ra, milliy iqtisodiyotni shakllantirishda bozor iqtisodiyotiga o'tishning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda tashqi iqtisodiy faoliyatni liberallashtirish orqali mamlakatning tashqi savdo va eksport salohiyatini oshirish, xususan, erkin iqtisodiy munosabatlarni o'rnatish masalasini beradi. mamlakatdagi zonalar. va ularni tartibga solish usullarini yanada takomillashtirish zarurati. Erkin iqtisodiy zonalarini tashkil etish va samarali olib borishda xorijiy davlatlar tajribasi va usullaridan samarali foydalanish bugungi kunning eng muhim masalalaridan biridir. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi", ya'ni "Iqtisodiyotni yanada rivojlantirish va liberallashtirish to'g'risida"gi Farmonining uchinchi yo'nalishida ta'kidlanganidek: milliy iqtisodiyot barqarorligi, raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqish, mahsulot va materiallarni eksport qilish.

Xizmat ko'rsatish sohasi bozor iqtisodiyotiga o'tgan mamlakatlar iqtisodiyotida ustuvor o'rinni egallaydi. Xizmatlar bozori tarkibi xizmatlarning yangi istiqbolli turlari - bank-moliya, sug'urta, axborot-kommunikatsiya xizmatlari va maishiy xizmatlarni rivojlantirish hisobiga takomillashib bormoqda.

Shu nuqtai nazardan, Yevropa tiklanish va taraqqiyot bankining ko'magi bilan tuzilgan, Respublikada faoliyat yuritayotgan investorlar bilan bevosita muloqotni ta'minlaydigan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Xorijiy investorlar kengashining rolini ta'kidlash muhim ahamiyatga ega. Xususi investitsiyalarni faollashtirish uchun tadbirkorlik faoliyatini erkinlashtirish talab etiladi. Biznes bilan doimiy muloqot, muayyan sektorlarning rivojlanishiga to'sqinlik qiladigan to'siqlarni aniqlash va yengib o'tish bo'yicha astoydil ish olib borish kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavkat Mirziyoyev "Yangi O'zbekiston strategiyasi".-Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022.

2. Strategy of actions on five priority directions of development of the Republic of Uzbekistan for 2017-2021" of the President of the Republic of Uzbekistan
3. Khankeldieva G.Sh. Prospects of the development of investment activity in the field of tourist services: problems and ways of solution // Theoretical & Applied Science, Philadelphia, USA. 10, (78), 6 2019. 160-165 pp.
4. Istamova M.I Xizmat ko'rsatish sohasiga investitsiyalarni jalb qilish muammolari.<https://cyberleninka.ru/journal/n/journal-of-marketing-business-and-management>
5. Alieva G.I. Xizmatlar sohasini raqamli iqtisodiyot sharoitida rivojlantirish imkoniyatlari. Текст научной статьи по специальности «Экономика и бизнес»

